

FA, P0 Úvod, historický vývoj FA

Doplněk studijních podkladů

0.1 Systémové postavení FA (FA jako prvek Finančního řízení)

Rozhodující podíl na vzniku

- firemních financí a
- finančního řízení podniku

mají od začátku minulého století až do jeho 60. či 70. let procesy řízení podniku na území USA, resp. Velké Británie.

Proto má prioritu v definování struktury finančního řízení její anglosaská verze

- viz Schéma 0.1,
- včetně původní terminologie.

0.1 Systémové postavení FA

(FA jako prvek Finančního řízení – subkap. 1.1.4)

SCHÉMA 0.1 SYSTÉM FINANČNÍHO ŘÍZENÍ – PŮVODNÍ ANGLOSASKÁ VERZE

Financial Management	
Financial Accounting	Managerial Accounting
Single-Entry Bookkeeping	Costing (Cost Accounting) Pricing Capital Budgeting
Double-Entry Bookkeeping	Budgeting (Financial Planning and Control) Financial Resources Management <u>Financial Analysis</u> Capital Markets Techniques Planning and Control Stocks Controlling

0.1 Systémové postavení FA

(FA jako prvek Finančního řízení – subkap. 1.1.4)

- Je zřejmé, že dílčí prvky systému (označované mimo jiné i jako **manažerské techniky** či **techniky manažerského řízení** atd.) lze prezentovat jak
 - pod hlavičkou finančního řízení, tak i jako
 - součást manažerského účetnictví.
- Stejně tak je zřejmé, že
 - **finanční řízení** (finanční management, Financial Management) **je**
 - **manažerskému účetnictví** (jinak též manažerské finance, Managerial Accounting) **systemově nadřazeno.**

0.1 Systémové postavení FA (FA jako prvek Finančního řízení)

Modifikace původní struktury finančního řízení jako systému

- Výsledek vývoje názorů na strukturu systému finančního řízení v našich podmínkách (Schéma 1.2 – viz wordovský soubor).
- V zásadních rysech sice jde o kopii původního anglosaského modelu, zřejmé jsou ale nepřehlédnutelné rozdíly.
- Naší tradičně proexportně orientované ekonomiky odpovídají doplněné komponenty
 - + *hodnocení podniků,*
 - + *integrace firem a*
 - + *finanční řízení exportních aktivit.*
- Nezdůvodnitelná je ovšem hypertrofie významu modulů *Capital Markets Techniques* a *Controlling*.

0.1 Systémové postavení FA

(FA jako prvek Finančního řízení – subkap. 1.1.4)

Financial Management		Capital Markets Techniques Controlling
Financial Accounting	Managerial Accounting	Capital Markets Techniques
Single-Entry Bookkeeping	Costing (Cost Acc.) Pricing	
Double-Entry Bookkeeping	Capital Budgeting Budgeting (financial planning and control) Financial Resources Management <u>Financial Analysis</u> Planning and Control Stocks	
	+ hodnocení podniků + integrace firem + finanční řízení exportních aktivit	

0.2 Klíčové parametry a vývojové etapy FA

0.2.1 Teritoriální aspekty vzniku moderní finanční analýzy

- Za místo vzniku soudobých finančně-analytických konceptů jsou považovány USA (a Velká Británie).
- „Kolébkou moderních metod finanční analýzy jsou Spojené státy, kde bylo také napsáno nejvíce teoretických prací k tomuto tématu a kde došla nejdál i praktická aplikace jednotlivých metod.“

MRKVIČKA, J., KOLÁŘ, P.: Finanční analýza. 2., přeprac. vyd.
Praha: ASPI, a.s., 2006. 228 s. ISBN 80- 7357-219-2, str. 13

0.2 Klíčové parametry a vývojové etapy FA

- Jde o obecně přijímaný názor, který ani současné vnímání vývoje finanční analýzy nijak nezpochybňují. „Finančná analýza (*Financial Analysis*) tak, ako ju poznáme v súčasnosti, je moderná metóda, ktorá pôvodne vznikla v USA.“

KOTULIČ, R., KIRÁLY, P, a RAJČÁNIOVÁ, M.: *Finančná analýza podniku*. Bratislava: 2007. 206 s. ISBN 978-80-8078-117-0, str. 13

- Z historického pohľadu lze ovšem objeviť i podstatně starší zmínky o využití prvků finančně –analytických přístupů.
- Romantické historizující **koncepty o vzniku FA „v hlubinách dávnověku“ je nicméně třeba odmítnout** v každém případě.
- Zajímavé jsou vazby na existenci či vznik trhu (byť v primitivní podobě), které nelze zcela ignorovat.

0.2 Klíčové parametry a vývojové etapy FA

0.2.2 Trh jako předpoklad vzniku finančně analytických přístupů

Tržní prostředí s potřebou

- ▶ evidence ekonomických procesů a
- ▶ hodnocení jejich efektivnosti

vytvořilo „poptávku“ po prvotních ekonomicko/finančním informacím, v čemž je možné spatřovat **první vývojové etapy finanční analýzy**.

- „Trh vznikl již před několika tisíci lety a spolu s ním i záznamy o hospodářských jevech. Základní pravidla „účetních“ zápisů obsahoval již Chammurabiho zákoník (1955 – 1912 před naším letopočtem).

Už tehdy existovaly také peníze **a tedy i finanční řízení** a tudíž i zárodky toho, čemu dnes říkáme finanční analýza.“

KOVANICOVÁ, D., KOVANIC, P.: Poklady skryté v účetnictví. Praha: POLYGON, 1995.504 s. ISBN 80- 85967-07-3, str. 225

0.2 Klíčové parametry a vývojové etapy FA

- Obtížně je možné definovat míru, v jaké tyto první finančně-analytické postupy vedly k **zefektivnění popisovaných ekonomických procesů**. Nicméně je možné, alespoň nepřímo, formulovat závěry o jejich přínosech k vývoji historických ekonomických systémů.
- „..... i tehdejší ekonomické systémy pracovaly účinně, neboť přivedly k rozmnožování hmotných statků a k postupnému zvyšování životní úrovně.“
- Tamtéž.

0.2 Klíčové parametry a vývojové etapy FA

Poznámka:

Samozřejmě mohou odlišnosti ve vývoji tržního hospodářství vést na různých teritoriích vést k odlišnému časovému nástupu finančně-analytických přístupů.

„Finančná analýza (*Financial Analysis*) tak, ako ju poznáme v súčasnosti, je moderná metóda, Na Slovensku sa začal tento pojem používať vo väčšej miere až po roku 1989, keď sa začalo tvoriť trhovému prostredie.“

KOTULIČ, R., KIRÁLY, P, a RAJČÁNIOVÁ, M.: *Finančná analýza podniku*. Bratislava: 2007. 206 s. ISBN 978-80-8078-117-0, str. 13

0.2 Klíčové parametry a vývojové etapy FA

0.2.3 Rozhodující časové etapy vývoje FA

a) Třicátá léta dvacátého století

- Objevuje se potřeba řídit ukazatele, i dnes považované za klíčové. Příkladem mohou sloužit pojmy jako **úvěruschopnost** či **likvidita**.
-
- „Původní chápání finanční analýzy vycházelo ze zobrazování rozdílů v účetních ukazatelích v absolutních, zejména peněžních hodnotách. Jako další vývojový krok bylo zavedeno zkoumání účetních výkazů jako informací pro hodnocení úvěruschopnosti podniků. Zejména v letech světové hospodářské krize ve 30. letech vstoupily do popředí otázky likvidity a přežití podniku. Konečně se obrátila pozornost také na rentabilitu a hospodárnost.“

MRKVIČKA, J., KOLÁŘ, P.: Finanční analýza. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, a.s., 2006. 228 s. ISBN 80- 7357-219-2, str. 14

0.2 Klíčové parametry a vývojové etapy FA

b) Šedesátá léta dvacátého století

- Rozhodující vývojový impuls pro FA mají, jak je nám již známo, procesy vývoje finančního řízení podniku na území USA, respektive Velké Británie.
- Časový horizont těchto změn lze vymezit intervalem od začátku minulého století (tedy dvacátého) až do 60. resp. 70. let tohoto století.
- Z pohledu technik finanční analýzy jde **především o bankrotní, resp. bonitní modely** (krátce též b/b modely).
- Z nich speciálně Altmanova metodika tvorby bankrotního modelu je dnes již legendární. Původní článek z roku 1968 byl doslova průlomem.

ALTMAN, E. I. Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy. *The Journal of Finance*, Vol. 23, No 4 (Sep. 1968), pp. 589–609.

0.2 Klíčové parametry a vývojové etapy FA

c) Devadesátá léta dvacátého století

Snahy zahrnout do metod finanční analýzy **strategické aspekty** v podobě **BSC** či **Reengineeringu**.

Balanced Scorecard (BSC)

Vznik: 1990 jako součást projektu „Měření výkonnosti podniku budoucnosti“ (Nolan Norton Institute)
– hodnocení výkonnosti firmy na základě účetních výkazů omezuje schopnost firmy vytvářet hodnotu.
Kaplan, R. S., Norton, D. P.: The Balanced Scorecard. Translating Strategy Into Action. Harvard Business School Press, 1996, Boston

Reengineering

V současnosti přijímán s dílčími rozpaky.

R-ing = nový začátek (v současných podmínkách)

R-ing = zásadní přehodnocení a radikální rekonstrukci (redesign) podnikových procesů tak, aby mohlo být dosaženo dramatického zdokonalení z hlediska kritických měřítek výkonnosti, jako jsou náklady, kvalita, služby a rychlost.

Hammer M., Champy J.: Reengineering – radikální proměna firmy. Manifest revoluce v podnikání. Management Press, Praha 1995

0.2 Klíčové parametry a vývojové etapy FA

d) Aktuální stav a logika vývoje Finanční analýzy

FA jako subsystém finančního řízení se tradičně vyvíjí podle potřeb ekonomické praxe, podle potřeb finančního řízení

- a) podniků, ale i
- b) neziskových organizací.

V současnosti jde o **metodicky relativně uzavřený systém**.

To nevylučuje další možnosti vývoje v oblastech:

- i) bankrotních a bonitních modelů (CH index, G index),
- ii) metod řízení podnikatelského rizika,
- iii) aplikací modelových přístupů (až po neuronové sítě) a
- iv) korelační a regresní analýzy (predikce trendů a časové řady).

0.3 Finanční analýza a související vědní disciplíny

Hrají zde roli i terminologické nejednotnosti. Fakticky vedou k postupnému definování souvislostí a současně i odlišností mezi pojmy

- finanční analýza,
- bilanční analýza a
- ekonomická analýza.

I v této souvislosti se objevuje teritoriální aspekt.

„Z angličtiny ... pochází ...**„finanční analýza“** (Financial Analysis).

V kontinentální Evropě, zejména v německy mluvících zemích se setkáme s pojmem

- **„bilanční analýza“** (Bilanzanalyse), nebo dokonce
- **„bilanční kritika“** (Bilanzkritik).

0.3 Finanční analýza a související vědní disciplíny

Německý vliv (viz např. práce prof. dr. Pazourka „Bilance akciových společností“ z roku 1909) byl v letech po druhé světové válce a zejména po roce 1989 byl eliminován angloamerickou terminologií.

MRKVIČKA, J., KOLÁŘ, P.: Finanční analýza. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, a.s., 2006. 228 s. ISBN 80- 7357-219-2, str. 13

Pravděpodobně nejčastěji se v této souvislosti objevuje srovnávání pojmů

- finanční analýza a
- ekonomická analýza.

„Ak sú predmetom skúmania ekonomické procesy a javy, ide o **ekonomickú analýzu**. Ak uskutečňujeme ekonomickú analýzu, pri ktorej hlavnú úlohu majú peniaze a čas, ide o **finančnú analýzu**.“

KOTULIČ, R., KIRÁLY, P, a RAJČÁNIOVÁ, M.: *Finančná analýza podniku*. Bratislava: 2007. 206 s. ISBN 978-80-8078-117-0, str. 13